

V sedmatřicátém čísle *Slova a smyslu* si můžete přečíst studie a další stati překlenující časové období od Danta a Jistebnického kancionálu po překladatelské experimenty Josefa Hiršala a Bohumily Grögerové a poezii Ivana Wernische. Tematické těžiště čísla pak tvoří (nejen) česká literatura a kultura první poloviny 20. století.

Ve **Studiích a skicách** se nejprve Tomáš Hlobil vrací k estetickým přednáškám filozofa Františka Xavera Němečka proneseným na pražské univerzitě, tak jak je rukopisně zaznamenal Peter Eduard Bolzano (předčasně zemřelý bratr slavného filozofa). Autor na základě podrobné analýzy pasáží věnovaných v rukopisu vznešenu prokazuje, že jejich ráz je pouze zdánlivě kantovský. Vztahem rytmické realizace pětistopého jambu a literárních žánrů v předválečných básnických sbírkách Viktora Dyka se ve svém textu zabývá Robert Kolár. Adam Bžoch se soustředí na otázku, jakým způsobem přistupoval známý nizozemský historik Johan Huizinga k Rusku, jeho kultuře a dějinám. Vedle publikovaných statí vychází autor z rukopisných zdrojů, zejména z poznámek k přednáškovému cyklu, který Huizinga připravil pro studenty Groningenské univerzity už v roce 1914, „oprášil“ jej a přednesl však až v akademickém roce 1935/1936 jako profesor univerzity v Leidenu. Články Anny Pammrové uveřejněné ve dvou českých anarchistických časopisech — *Záduha* a *Mladý průkopník* — a v ženském časopise *Vesna* v letech 1912–1914 podrobuje rozboru a s další anarchistickou produkcí srovnává Radek Hylmar; soustředí se přitom na otázky feminismu, práce a plánů na založení reformní kolonie. Ve stručném pojednání o básni Františka Halase *Píseň* (1932) upozorňuje Anna Housková na významové dopady skutečnosti, že báseň byla takřka ve všech edicích tištěna ve verzi, kterou lze vnímat jako (auto)cenzurovanou, potlačující erotičnost původního rukopisu. Pražský německý časopis *Die Wahrheit* po nástupu Adolfa Hitlera k moci ze zřejmých důvodů věnoval zvýšenou pozornost problému exilu a exilové literatury. Štěpán Zbytovský ve studii založené na excepci časopisu mj. vymezuje několik modelů traktování tohoto tématu. V článku věnovaném raným překladům dua Hiršal a Grögerová — převážně překladu Morgensterových *Šibeničních písní* — vyzdvihuje Nikola Mizerová politické aspekty jejich překladatelské činnosti: snahu o subverzi petrifikované, zglajchšaltované dobové řeči prostřednictvím vynalézavého a nezřídka volného zacházení s překládanými texty.

V tomto čísle *Slova a smyslu* po čase ožívujeme rubriku **Otázka pro...**, pro níž členové Centra pro studium holokaustu a židovské literatury FF UK připravili anketu

na téma aktuálních perspektiv studia jidišistiky v České republice, resp. možnosti vzniku samostatného studijního oboru. Na otázky odpovědělo jedenáct odborníků a odbornic z Česka i ze zahraničí.

První z **Retrospektiv** je věnována českému překladu tří dopisů Anny Pammrové z let 1918 a 1933 adresovaných německému filozofovi a publicistovi Theodoru Lessingovi, které se nacházejí v Lessingově fondu v Památníku národního písemnictví. Dopisy jsou zajímavé samy o sobě, a současně upozorňují na doposud nevytřesený soubor Lessingovy korespondence. Druhá retrospektiva pak obsahuje stať Olgy Hostovské, v níž se autorka vrací k edičním otázkám, které vyvstaly při vydávání Spisů Egona Hostovského, jejichž byla editorkou.

V **Kritických rozhledech** se Marie Škarpová vyjadřuje k nové edici písňové části Jistebnického kancionálu, Václav Vaněk komentuje obsáhlou monografii Václava Smyčky o proměnách reflexe historie v českých zemích na přelomu 18. a 19. století, sborník *Schizofrenická historiografie. Literatura Bohumila Hrabala v krátkém 20. století* recenzuje Gaia Seminara, publikaci Anny Hájkové *The Last Ghetto: An Everyday History of Theresienstadt* věnuje pozornost Jiří Holý a s novou monografií o díle Ivana Wernische z pera Petra Hrušky se důkladně vyrovnává Iva Málková.

Překladem tentokrát připomínáme velké literární výročí: 14. září 1321 zemřel Dante Alighieri, nejvýznamnější básník křesťanského středověku. Martin Pokorný přeložil oceňovanou studii emeritního profesora Yaleovy univerzity Petera S. Hawkinsa věnovanou některým teologickým aspektům *Božské komedie* — zejména úsměvům, které Hawkins dokáže interpretovat s udivující významuplností a subtilitou.

Red.

In the 37th issue of *Slovo a smysl* you will find articles and other texts spanning the period from Dante to the translation experiments of the duo Josef Hiršal — Bohumila Grögerová and poetry of Ivan Wernisch. But the main theme of the issue is Czech and other national literatures and cultures of the first half of the 20th century.

In the ***Studies and Sketches*** section, Tomáš Hlobil examines lectures on aesthetics by the philosopher František Xaver Němeček, originally delivered at Charles-Ferdinand University and transcribed by Peter Eduard Bolzano (younger brother of the philosopher Bernard Bolzano). Hlobil's thorough analysis of the passages dedicated to the sublime demonstrates that the lectures only *appear* to follow the Kantian concept. Robert Kolár examines the rhythmic features of iambic pentameter in Viktor Dyk's pre-war poetry collections in relation to questions of genre. Adam Bžoch focuses on Johan Huizinga's views of Russian history and culture. In addition to Huizinga's published texts, Bžoch draws on manuscript sources, primarily notes for the lecture series prepared by Huizinga at Groningen university in 1914 (Huizinga would not deliver the lectures until 1935–1936 at the Leiden University). The article by Radek Hylmar deals with Anna Pammrová's writings in 1912–1914 for two Czech anarchist revues — *Zádruha* and *Mladý průkopník* — and for the women's journal *Vesna*, comparing them to other examples of anarchist literature. Hylmar's focus is on feminism, questions of labour, and plans for the establishment of a reformist community. In her concise essay on the poem *Píseň* ('A Song', 1932) by František Halas, Anna Housková demonstrates the semantic effects of the '(self-)censored' version in which the poem has been (almost exclusively) printed, suppressing the explicit erotic elements of the original manuscript. In his article on *Die Wahrheit*, Štěpán Zbytovský examines the Prague German-language journal during Hitler's rise to power, focusing on its coverage of exile and exile literature and suggesting how its treatment of these topics followed various conceptual models. Nikola Mizerová takes the early translations of the duo Josef Hiršal — Bohumila Grögerová, especially Morgenstern's *Galgenlieder* (*Songs from the Gallows*), and demonstrates the way in which the translators engaged in language play and the practice of free translation as a means of subverting political propaganda and the propagandistic abuse of language.

In this issue we bring back the section ***Question for...*** Members of the Center for the Study of Holocaust and Jewish Literature at the Faculty of Arts of the Charles

University prepared a list of questions for researchers in the Czech Republic and abroad to explore the ways in which a Czech Yiddish Studies programme might be established and organised.

Czech translations of three letters written by Anna Pammrová between 1918 and 1933 to Theodor Lessing head up the **Retrospectives** section. Now held in Lessing's collection at the Museum of Czech Literature, the letters point to the existence of the vast collection of the German philosopher's correspondence at the museum, as well as being remarkable in their own right. In the second retrospective, Olga Hostovská returns to questions that emerged in the course of editing the collected works of her father, Egon Hostovský.

In **Critical Views**, Marie Škarpová critically assesses the second volume of the new edition of the *Jistebnice kancionál* ('Jistebnice hymn book'), Václav Vaněk comments on Václav Smyčka's monograph on changes in the scholarly views of history in the Czech Lands at the turn of the 18th century, Gaia Seminara reviews the volume *Schizofrenická historiografie. Literatura Bohumila Hrabala v krátkém 20. století* ('Schizophrenic historiography: Bohumil Hrabal's literature in the short 20th century'), Jiří Holý writes on Anna Hájková's book *The Last Ghetto: An Everyday History of Theresienstadt*, and Iva Málková gives a thorough analysis of Petr Hruška's new monograph on the poetry of Ivan Wernisch.

The **Translation** section commemorates an important anniversary of world literature: the death of Dante Alighieri, the most important poet of the Christian Middle Ages, on 14 September 1321. Martin Pokorný translates the celebrated essay 'All Smiles: Poetry and Theology in Dante' by Peter S. Hawkins, Professor Emeritus of Religion & Literature at Yale University. Hawkins's essay deals with theological problems in the *Divine Comedy*, especially with regard to the motif of smiling — the subtlety and richness of his interpretations will amaze the reader.

Red.